herpy

SKILPADDER

Red-bellied Short-necked Turtle

Emydura subglobosa

Emydura subglobosa er en fargerik, dagaktiv sidehalsskilpadde fra elver, laguner og sumper i det sørlige Ny-Guinea og det nordlige Australia. Den har lyserødt til rødt bukskjold og to gule striper på hver side av hodet. Hunnene blir opptil 26 cm, og arten lever i minst 20-30 år, så den krever et stort, filtrert akvarium med solplass, varme og UVB.

Familie: Chelidae Tidligere navn: *Emydura albertisii*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**13-26 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**20-30 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Semiakvatisk**
Biotop	**Våtmark**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**130 × 65 × 60 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**26-29 °C**
Varmeplass	**32-35 °C**
Temperatur, natt	**22-24 °C**
Luftfuktighet	**50-80 %**
Vann	**Akvaterrarium** dybde 30-40 cm
Vanntemperatur	**24-28 °C**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Kosthold	**Insekter, ferdigfôr, planter, virveldyr og mark/snegler**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**84-144 mnd.**
Kullstørrelse	**4-11 egg**
Kull per år	**2-4**
Inkubasjon	**60-120 dager** ved 26-30 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Ikke vurdert (NE)**

Om arten

Emydura subglobosa er en middels stor vannskilpadde med et glatt, lavt hvelvet ryggskjold i beige, kastanjebrunt eller skifergrått. Hodet er grått til olivengrønt med en kraftig gul stripe fra snutespissen gjennom øyet og to gule skjeggtråder på haken. Bukskjoldet er hvitt, lyserødt eller oransje til rødt, og bein, hale og halsens underside har røde tegninger. Ungene har klare farger og en lys kant rundt skjoldet; med alderen blekner det røde til lyserødt.

Skjoldlengden er 13-17 cm hos hannene og 15-26 cm hos hunnene. Hunnene blir større og har kortere haler, mens hannene har en lengre, tykkere hale. Som alle sidehalsskilpadder (familien Chelidae) trekker arten ikke halsen rett inn, men legger den sidelengs inn under skjoldkanten. Halsen kan derfor komme i klem mot faste gjenstander, så innredningen må ha brede, frie passasjer mellom steiner og røtter.

Arten ble beskrevet i 1876, og *Emydura albertisii* er et synonym. Det skilles mellom to underarter, *E. s. subglobosa* og *E. s. worrelli*, som bare er svakt adskilt genetisk. Navnet *subglobosa* betyr «nesten kuleformet» og viser til formen på skjoldet. Dyrene i handelen er i dag oftest oppdrettede. Arten er sjelden aggressiv mot andre skilpadder, men biter hardt når den føler seg truet. Den er en kraftig svømmer og vokser raskt ut av et lite, dekorativt akvarium.

Utbredelse og leveområde

Emydura subglobosa lever i det sørlige Ny-Guinea, både i Papua Ny-Guinea og i den indonesiske delen av øya, og i det nordlige Australia. Nominatformen finnes i Australia bare helt ytterst på spissen av Cape York i Queensland, ved Jardine River. Underarten *E. s. worrelli* lever i elver i Northern Territory ved Carpentariabukta, blant annet Batten Creek og MacArthur River; nøyaktig hvor grensen mellom de to underartene går, er ikke avklart. Typelokaliteten er Naiabui ved Amama River i det sørøstlige Papua Ny-Guinea.

Arten er ikke vurdert av IUCN, og størrelsen på bestandene er ikke dokumentert. Kartet viser bare den opprinnelige utbredelsen.

> **Naturlig utbredelse:** Papua Ny-Guinea, Indonesia og Australia.

LEVEOMRÅDE

Arten lever i ferskvann: langsomt rennende elver, laguner, innsjøer, sumper og sesongbaserte våtmarker på tropiske lavlandssletter. Dyrene er dagaktive, tilbringer mesteparten av tiden i vannet, hvor de søker føde, og skifter mellom å svømme og sole seg for å holde kroppstemperaturen. Klimaet er tropisk med en våt og en tørr årstid. Gjennomsnittstemperaturen ligger omkring 23-30 °C mesteparten av året, og i den tørre tiden midt på året kan nettene gå ned til 10-15 °C. Når vannstanden faller i den varme, tørre tiden, søker dyrene til oversvømte områder.

I naturen lever arten særlig av bløtdyr, krepsdyr og vanninsekter. Hunnene forlater bare vannet for å legge egg i sand eller jord ved breddene eller ved foten av trær.

Stell

TERRARIET

Hold arten i et stort akvarium eller kar, ikke i et vanlig terrarium. Et voksent dyr skal ha minst 130 × 65 × 60 cm, fem ganger skjoldlengden i lengden og halvparten så mye i bredden med landdelen regnet med, og større er alltid bedre. Unge dyr kan holdes i mindre kar, men må flyttes opp etter hvert som de vokser, så planlegg etter voksen størrelse fra starten.

Landdelen må være så stor at hele dyret kan komme opp av vannet og tørke helt, og den må ha en rampe med godt feste. En flytende øy som vipper under dyret, gir sjelden en helt tørr solplass. Innred med glatte steiner, drivved, kork og robuste vannplanter. Unngå skarpe steiner, fin grus som dyret kan svelge, og dekorasjoner hvor det kan sette seg fast under vann. Bunnen kan være bar eller ha store elvesteiner eller sand. Arten svømmer mye, så gi fritt svømmerom og skjul både i vannet og på land.

Akvariet må være helt rømningssikkert, med lokk eller høye vegger. Hold helst ett dyr per akvarium: hanner kan plage hunner, og fredelige dyr kan likevel bite og stresse hverandre. Skal flere dyr gå sammen, kreves det et kar som er minst 50 % større, og en ekstra solplass per dyr. Sett nye dyr i karantene for seg selv med eget nett og eget utstyr, og del ikke filter med ukjente dyr. Voksne hunner skal ha tilgang til en dyp, lett fuktig eggleggingskasse med sand, også uten en hann.

Les mer: Varme og temperatur Les mer: Karantene og hygiene

TEMPERATUR

Vannet skal holde 24-28 °C hele året, styrt av en termostat og et varmeelement som er beskyttet mot slag. Solplassen skal ha en overflatetemperatur på 32-35 °C, målt med en digital sonde, og luften over vannet 26-29 °C. Om natten kan lufttemperaturen falle til 22-24 °C. Solplassen skal varme dyret lokalt uten å overopphete hele akvariet. Unge og nykjøpte dyr trenger særlig stabil varme.

Arten er tropisk og skal ikke i vinterhvile. Faller aktiviteten eller appetitten plutselig, så kontroller vanntemperatur, solplass, vannkvalitet og dyrets allmenntilstand i stedet for å anta at det er en naturlig hvileperiode.

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten styres av vannet og krever ingen særskilt regulering; tallet i boksen gjelder luften i et lukket akvarium. Det viktige er at solplassen er varm og tørr, slik at skjold og hud kan tørke helt. En for våt solplass gir skjoldråte.

VANN OG VANNKVALITET

Skilpadder forurenser vannet raskt. Bruk et kraftig utvendig filter som er beregnet for mer enn akvariets vannmengde, for filtres kapasitet er oppgitt for fisk og er for optimistisk for skilpadder. Ammoniakk og nitritt skal være null i et innkjørt system, og vannkvaliteten vurderes ved test, ikke ved å se på om vannet er klart. Uklart vann, lukt, hudirritasjon og gjentatte øyeproblemer skyldes oftest dårlig vannkvalitet. Kjør inn det biologiske filteret før dyret kommer. Moderat strøm er fint, men dyret må kunne hvile uten å kjempe mot en kraftig stråle. Fjern uspist fôr raskt, fordi varmt vann fremmer bakterievekst. Skift en del av vannet jevnlig.

Vannet kan gjerne være så dypt som mulig; 30-40 cm er et praktisk minimum for et voksent dyr. Unge og nykjøpte dyr skal ha flere stabile hvileplasser rett under overflaten. Arten tåler svakt surt til lett basisk vann (pH ca. 6-8), og litt klor gjør den ingenting; bruk et vannbehandlingsmiddel hvis du er i tvil om vannet.

LYS OG UVB

Solplassen skal ha kraftig lys, og UVB anbefales. Bruk et T5 HO UVB-rør på 5-7 % som dekker solplassen, og mål med en UV-måler: sikt mot en UV-indeks på 1-2 i skjoldhøyde på solplassen, fallende til nesten null i skyggen. Arten hører til Ferguson-sone 2. Bytt røret etter produsentens anvisning, fordi effekten faller lenge før lyset går ut. Glass stopper UVB, så sol gjennom en rute er ikke nok. Styr lyset med en tidsur, slik at det følger dagslengden. Nattlys er ikke nødvendig.

Arten soler seg mindre enn mange andre vannskilpadder, så UVB er ikke strengt nødvendig, men det gir sunnere skjold og bedre kalkomsetning.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Arten er altetende. Grunnfôret er et komplett pelletsfôr til vannskilpadder, supplert med insekter, ormer, krepsdyr, rensede snegler, litt hel fisk og vannplanter eller bladgrønt. Unge dyr får mer animalsk føde og mindre, hyppigere måltider. Voksne dyr får færre og mindre næringsrike måltider, slik at de ikke blir feite og forurenser vannet, mens det hele tiden er plantefôr tilgjengelig. Hele virvelløse dyr og hel fisk er bedre enn fiskefilet, fordi rent muskelkjøtt har en dårlig mineralbalanse. Unngå fete fôrfisk og fôrfisk med parasitter eller mye tiaminase. Kalk gis via hele byttedyr, sepiaskall eller et tilskudd. Gi ikke kjøtt fra pattedyr, hunde- eller kattemat, brød, meieriprodukter eller fet, bearbeidet mat. Tørkede reker egner seg ikke som grunnfôr.

Arten venner seg lett til en fast fôringsrytme; et voksent dyr fôres tre ganger i uken. Fôr gjerne i et eget kar, slik at vannet i akvariet holdes rent.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Emydura subglobosa er en aktiv svømmer som føler seg tryggest i vannet. Den er et dyr å se på, ikke å holde i hånden, selv om mange dyr lærer å ta mat fra hånden. Håndtering skal være sparsom, fordi den stresser dyret og gir fare for bitt og fall. Skal dyret flyttes, så støtt hele kroppen med begge hender, og hold det lavt over et trygt underlag. Arten biter hardt og kan også klore med klørne.

Den forsvarer ikke et territorium, men er heller ikke sosial. En fast ukentlig rutine forebygger de fleste problemer: kontroller vannkvalitet, temperatur, tilgang til solplassen, appetitt og skjold, skyll filtermaterialet før strømmen faller, og skift en del av vannet før det lukter eller blir uklart. Sett aldri uønskede dyr ut i naturen; finn en ansvarlig ny eier.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene har en lengre og tykkere hale enn hunnene. Forskjellen kan ses fra et skjold på ca. 9 cm og er tydelig ved ca. 14 cm. Hunnene blir større enn hannene. I naturen blir dyrene kjønnsmodne etter 7-12 år ved et skjold på 14-15 cm. Hvor raskt dyr i fangenskap blir kjønnsmodne, er ikke dokumentert.

PARRING

Slekten *Emydura* parer seg hele året med topper om våren og høsten. Hannen frir med en rekke signaler: han stryker, blunker og nikker med hodet foran hunnen, stiller seg snute mot snute og sprøyter vann fra neseborene. Paret nikker deretter etter tur mens de legger seg på linje. Dyrene blir sammen i mange timer, og paringen kan gjentas over flere dager. Hannen kan være pågående, så følg med på bitt, og skill dyrene hvis hunnen blir stresset eller skadet.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen forlater vannet om natten eller tidlig om morgenen og legger eggene i et hull i sand eller jord. I naturen skjer det i den sene tørketiden fra august til oktober. Hun legger 4-11 hvite, ellipseformede egg, i gjennomsnitt 7, og kan legge 2-4 kull i året. Eggene er ca. 35 × 19 mm og veier omtrent 8 g. Hunnen dekker ikke til redet, men går straks tilbake til vannet. Gi hunnen en dyp kasse med fuktig sand eller jord. Hunner kan danne egg uten en hann, og en hunn som går rastløst rundt, forsøker å rømme eller presser, kan ha egg som ikke kommer ut, og må straks til veterinær.

INKUBASJON

Rugetemperaturen er ikke dokumentert for arten; intervallet i boksen er et anslag ut fra tropiske vannskilpadder. Eggene klekkes etter 2-4 måneder, tidligst ved høy temperatur. Hos de australske sidehalsskilpaddene som er undersøkt, avhenger ikke kjønnet av temperaturen. Eggene må ikke vendes eller ristes.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er ca. 3 cm ved klekkingen. De blir i egget en dag eller to og lever av resten av plommen, og de er selvstendige fra første dag. Hold dem i et mindre akvarium med lavt vann, flere stabile hvileplasser rett under overflaten og en lett tilgjengelig solplass, og skift vannet ofte. Ungene skal ha mer animalsk føde enn voksne dyr og mindre, hyppigere måltider. Fargene deres er sterkest den første tiden og blekner med alderen. Flytt dem til større kar etter hvert som de vokser, og hold dem adskilt fra voksne dyr.

Helse og vanlige feil

Hos *Emydura subglobosa* skyldes de fleste problemer vannkvaliteten, varmen og kostholdet. De typiske feilene er:

- Skjoldråte fra en solplass som ikke blir helt tørr, og hud- og øyeirritasjon fra skittent vann.
- Fedme fra for mye fôring.
- Bløtt skjold og dårlig vekst fra for lite UVB og kalk.
- Brannskader fra lamper som er satt opp feil.
- Skader ved samhold med andre dyr, særlig bitt.
- Egg som sitter fast hos hunner uten en egnet eggleggingskasse.

Kontakt en veterinær med reptilerfaring hvis dyret har vedvarende hevelser, flyter skjevt, ikke vil spise, freser eller puster med åpen munn, blør eller har skader på skjoldet.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.